

Vurderinger før eventuell anke

Ateistene har ankefrist til 27. august 2023. Fristen bør benyttes, Det er ingen grunn til å ta stilling til spørsmålet om anke ennå.

Hvis ateistene velger å anke, bør ankegrunnlaget avgrenses en del i forhold til saken i tingretten. Feil i saksbehandlingen og usaklig forskjellsbehandling kan tas ut av påstandsgrunnlagene, slik at lagmannsretten bare konsentrerer seg om rettsanvendelse og feil bedømmelse av faktiske forhold.

Retten skriver på side 7 i dommen:

Retten er etter den samlede bevisførselen kommet til at religionskritikk er Ateistenes hovedaktivitet. Retten viser til partenes gjennomgang av Ateistenes arbeidsprogram, arrangementer og publikasjoner, og Ateistenes partsforklaring. Slik retten oppfattet Ateistene, er dette heller ikke bestridt.

Jeg mener det er feil at det ikke ble bestridt at religionskritikk er Ateistenes hovedaktivitet. Det ble forsøkt formidlet til tingretten at det som for noen kan fortone seg utelukkende som religionskritikk i virkeligheten var utøvelse av livssyn, for eksempel kritikk av brudd på menneskerettigheter som er en sentral del av et humanetisk livssyn.

Retten skriver videre på side 7-8:

Ateistene framholdt at saklig religionskritikk er en del av samfunnsdebatten. Retten deler dette syn. Å kunne gi uttrykk for sin tro eller livssyn og argumentere mot tros- og livssynsoppfatninger, er et helt grunnleggende element i tros- og livssynsfriheten, som også innebærer ytringsfriheter, jf. St.meld. nr. 17 (2007-2008) side 15.

Når retten likevel har kommet til at Ateistenes aktiviteter i form av religionskritikk ikke er å anse som utøvelse av livssyn i trossamfunnslovens forstand, har den lagt avgjørende vekt på at formålet med trossamfunnsloven er å styrke og beskytte tros- og livssynsfriheten gjennom å aktivt understøtte alle tros- og livssynssamfunn. En svært sentral del i statens oppfyllelse av plikten til understøttelse, er tilskuddsordningen, jf. trossamfunnsloven § 4 første ledd bokstav c og § 5 tredje ledd. Dersom tilskuddene til tros- og livssynssamfunn også skal fordeles på sammenslutninger som hovedsakelig framfører religionskritikk, vil det kunne uthule ordningen. Retten finner derfor at i de tilfeller en sammenslutning har religionskritikk som hovedaktivitet – slik retten har kommet til at tilfellet er for Ateistene – anses dette for å være «bekjempelse av religion» i forarbeidenes forstand.

Ateistene har etter dette fått medhold i at saklig religionskritikk er en grunnleggende del av tros- og livssynsfriheten, men har likevel kommet til at Ateistenes religionskritikk ikke er livssynsutøvelse i lovens forstand. Retten la vekt på at lovens formål er å styrke og beskytte tros- og livssynsfrihet for *alle* tros- og livssynssamfunn. Ateistenes religionskritikk må derfor, etter rettens syn, være en trussel mot andre tros- og livssynssamfunns frihet til å utøve sitt syn. Dette er jeg sterkt uenig i. Ateistenes kritikk hindrer ingen i å delta i samfunnsdebatten eller til å gi uttrykk for sitt syn.

Retten har altså kommet til at religionskritikk som hovedaktivitet er «bekjempelse av religion» i forarbeidenes forstand. Jeg mener at Ateistenes religionskritikk verken i styrke eller volum kan betegnes som «bekjempelse av religion». Det er fullt mulig at en lagmannsrett vil vurdere dette annerledes enn tingretten.

Retten skriver videre på side 8:

Det ble for retten også framholdt at Ateistene i sin religionskritikk og aktiviteter for øvrig sprer budskapet om utviklingslæren og humanistiske verdier, som er knyttet til Ateistenes livssynsoppfatning. Retten fikk blant annet framlagt utdrag fra boka «Lungefisken Darwin» og eksempler på arrangementer Ateistene har stått for og deltatt i. Retten står tilbake fra å vurdere innholdet i Ateistenes livssyn. I lys av forarbeidene finner retten at aktiviteter i form av formidling av utviklingslæren ikke anses som utøvelse av livssyn i trossamfunnslovens forstand. Retten legger til grunn aktivitet i form av å spre budskap om humanistiske verdier kan være livssynsutøvelse i lovens forstand. Når dette likevel ikke gis avgjørende betydning i favør av Ateistene, er det fordi det framgikk av bevisførselen for retten at dette utgjorde en svært liten del av Ateistenes samlede aktiviteter.

Det er rettens vurdering at Ateistenes aktiviteter i hovedsak bærer preg av politisk og humanitært arbeid. Retten viser særlig til Ateistenes program, der det blant annet tas stilling til en rekke lovbestemmelse, og til Ateistenes støtte og bistand blant annet til personer som har brutt ut av religiøse miljøer og personer som søker asyl med grunnlag i at de ikke er troende. Selv om slike aktiviteter kan sies å springe ut av en ateistisk humanisme, faller denne formen for aktiviteter utenfor trossamfunnslovens definisjon av tros- og livssynssamfunn. Retten viser her til lovforarbeidene.

Tingretten gir her uttrykk for at formidling av utviklingslære ikke er å anse som livssynsutøvelse i lovens forstand. Dette er tvilsomme påstander. Formidling av utviklingslære som ledd i formidling av et livssyn er av folk flest ansett som livssynsutøvelse.

Tingretten har akseptert at Ateistene sprer budskap om humanistiske verdier, men kom til at dette var en for liten del av Ateistenes samlede aktiviteter. Spørsmålet er tvilsomt. Med ny og grundigere bevisføring kan en lagmannsrett komme til et annet resultat.

Vinterbro den 6.6.2023

Hasse Bergstrøm